

E D E B İ Y A T / R O M A N

Kavuşursak Aşk Olur

Lale Tara

22 Ağustos

İlk fotoğrafımı babam çekip arkasına da el yazısıyla *İstanbul, 22 Ağustos, saat 14:41 doğdu* diye not düşmüş.

Bazı yıldız bilimcilere göre Güneş'in yönettiği Aslan burcunun son günü, bazılarına göre Merkür'ün etkisinde olan Başak burcuna geçiş. Yükselen burcum, Jupiter'e teslim, özgür ruhlu Yay kadınıyla keşişiyor. Aslan burcu tarafımla rol yapmayı çok sevdiğim doğrudur. Vicdanlı ve vefalı olmamsa Başak burcuna göz kırpar durur.

Benim adım Sevda.

Bugün benim doğum günüm ve ben güne Göçek'te Kleopatra kumuyla turkuaza bürünmüş suların içinde yüzerek başladım. Akşamüstü Ege'nin sarıp sarmaladığı cennet misali Söğüt sahilinde deniz kaplumbağalarıyla birlikte yüzmeye devam ettim.

Gece hayallere dalmış gökyüzünde yıldızları kovalarken Lars aradı.

O benim eski sevgilim.

Kaygılıydı.

Manevi kardeşi, sevgili dostumuz Viktor'un hastalığı ileri evrede keşfedildiğinde, geriye yapılacak pek bir şey kalmadığını üzülerken öğrenmiştik. Haftalardır şiddeti giderek artan ağrılarla baş etmeye çalışan Viktor, bahtına küsmüş, hasta yatağında gözlerini Costa del Sol'a dikmiş, dilinden hiç düşürmediği bir şarkıyı mırıldanıyordu...

*Goodbye my friend, it's hard to die
When all the birds are singing in the sky...*

Hoşçakalın diyordu Viktor...

Viktor'un K lleri

Ölüm Meleği Viktor'a yeni bir kapı açarken aklıma ilk düşen "kavuştular" oldu. G l nce yüzünde g ller aan, çok erken aramızdan ayrılan, güzeller güzeli sevgilisi Barbara'nın dünyayı terk ederken onu da yanında götürmek istediğini yıllar sonra öğrenmiştik. Viktor eski günlerden bahsetmeye başladığında, biz onun, baktığı her yerde Barbara'yı aradığını görür gibi olurduk. Toparlanması kolay olmamıştı. Bu süreçte ona destek olan Br nhilde'yle evlenip Fas'a gittiler. Sonra da İspanya'ya geçip Marbella'ya yerleşerek Costa del Sol'un kıyısında yaşamaya başladılar. Onların, doğup büyüdükleri İsviçre'nin Bern şehrine geri dönmek gibi bir niyetleri olmadı hiç.

Viktor'un ruhu dünyevi kavramları aşarak bir sahilden diğerine büyük yolculuğa hazırlanırken, bedeni vasiyeti üzerine yakılmış, külleri de krematoryumda tutsak kalmıştı. Dul eşi Br nhilde'nin durumu krematoryumun faturasını ödemeye müsait değildi. Kedere boğulmuş yaslı aileye bir an önce yardım elini uzatması için Lars'a aşağıdaki mesajı yolladım.

Viktor'un külleri krematoryumda ne kadar uzun rehin tutulursa, ruhu o kadar sefil olur. Hepimizin iyi tanıdığı dostumuzun bir sonraki aşamaya geçebilmesi için ruhunun serbest kalmasını isteyeceğini düşünüyorum. İstanbul'dan sevgilerle...

Lars aynı gün içinde beni arayarak Viktor'un küllerinin en kısa zamanda Br nhilde'ye teslim edileceğini haber verdi. Lars ya sever ya da sevmezdi. Gri alanı yoktu. Viktor ve Br nhilde onun seçilmiş ailesiydi.

Vasiyetin yerine gelebilmesi için sadece bir adım daha kalmıştı; küllerinin Akdeniz'e serpilmesi. Kül dökme törenleri Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde, törenin yapılacağı bölgenin makamları tarafından verilen resmî izin belgesiyle belirlenmiş kurallar dahilinde gerçekleşiyordu. Brünhilde tören günü için gerekli ön hazırlıkları tamamlayıp bizleri bilgilendirecekti. THY'nın aktarmasız Malaga uçuşları vardı. Havaalanından bir arabaya atlayıp kısa bir kara yolculuğunun ardından Viktor'la vedalaşmak üzere Marbella'ya varacaktım.

Üç Kadın

İspanya'dan tören günü için gelecek haberi beklerken yazmaya başladığım novellanın karakterleri arasında dolaşıp duruyordum.

Neden onlar?

Biraz tersine egzotik, biraz geçmişe özlem, biraz şimdi, biraz gelecek merakı ama en çok da yolumun gece gündüz onlarla kesiştiği “an”lar için.

Şehre sirk gelseydi, Viyana'lı efsanevi Alma Mahler trapez sanatının zirvesini kimselere kaptırmadan, üstelik güvenlik ağına itibar etmeyerek peş peşe ölüm perendeleri atar, bizler de nefeslerimizi tutarak onun bu cesur hareketlerine tanıklık ederdik. Alma'nın Altın Oran ölçülerine uyumlu güzelliği yoktu. Ancak, cazibesine kapılıp çekim alanına giren, yaratıcılıkta en üst kerte de ödüllendirilmiş erkekler onun dişiliğinin pençesine kısıvrak yakalanıp aldıkları ilhamla kariyerlerinin basamaklarını beşer onar atlayarak zirveye yerleşirlerken, o da hız kesmeden 1900'lerin Viyana'sının altını üstüne getirmeye devam ediyor, dünya da onun etrafında her zamankinden daha hızlı dönüp duruyordu.

Tam da o sıralarda Zürih'den dünyaya halka halka yayılan, sanata karşı sanat akımı Dada'nın öncülerinden, Dada Baroness lakablı Elsa von Freytag-Lohringhoven, rüzgârın onu savurduğu her yerde, özellikle de New York Greenwich Village'da “şok şok şok” nidaları eşliğinde aykırı bir sanat ese-

ri gibi dolaşıyor, hem onu izleyenleri hem de kendi sınırlarını zorlarken onu bekleyen hüzünlü sona doğru âdeta yavaştırılmış bir filmin kareleri içinde adım adım yaklaşıyordu.

Gene o yıllarda, hayallerini de yanına alarak doğup büyüdüğü Danimarka'dan çok uzaklara, Afrika'nın savanlarına göç eden Karen Christenze Dinesen, Kenya'nın baş limanı Mombasa'ya ayak basar basmaz kuzeni Baron Bror-Blixen ile anlaşmalı bir evlilik yaparak Baroness Karen Christenze von Blixen-Finecke ünvanıyla yeni bir hayata adım atar. Nairobi'nin dışında Gnonng Tepeleri'nin eteklerinde kurdukları kahve plantajının başına geçtiğinde bir yandan üstlendiği role alışmaya çalışırken bir yandan da hayatı geldiği gibi karşılayıp yabancı olduğu ortama uyum sağlayabilmek için çırpınmaktadır. Karen Blixen ya da Isak Dinesen veya Osceola ve/veya Pierre Andrezel mahlaslarıyla kendini bizlere tanıtan usta edebiyatçı hanımefendinin hayranlık duyduğum bir dizi vasfının başında, tek bir hayatın içine birçok hayatın içinden çıkabilecek, hepsi de birbirinden yetenekli, başarılı karakterleri sığdırmış olmasıdır. O benim hayatıma *Out of Africa* adlı kitabında bizlerle paylaştığı anılarıyla girip bir daha da çıkmadı. Ondan asla kopmamamın nedeniyse sevmeyi ve sevilmeyi sonuna kadar deneyimlemiş güzel ruhuna duyduğum yakınlık oldu...

Kişilikleri, insani zaafı, yadsınamaz zekâları, yaşama dair seçkileri, ürettikleri yapıtlar, ilham verdikleri, üretimine vesile oldukları sanat eserleriyle 1900'lerin ilk iki çeyreği ve çok ötesine damga vuran bu sıradışı üç kadından bana kalan ne? Sorunun cevabını düşünürken kendimi Viyana'da buldum.

Aşk dediğın Alma'nın A'sı ile başlar...

Viyana, sonbaharın melankolik yaşam sevincini tattırmaya hazırdı...

Tarihî Grinzig Mezarlığı'nda ana kız ölümden sonra da beraberler; Alma Mahler Werfel ve on sekiz yaşında, çocuk felcinden hayata veda eden talihsiz kızı Manon Gropius. Mitzi takma adıyla da bilinen Manon, kısacık ömründe aynen annesi gibi zekâsı, kişiliği ve güzelliğiyle birbirinden değerli sanatçılara ilham kaynağı olmuş bir "müz". Hayatla New York'ta vedalaşan Alma, ebedi istirahatında sevdikleriyle beraber olmak istemiş. Hemen yakınında ilk eşi, değerli besteci ve Viyana Kraliyet Operası'nın şefi Gustav Mahler'in mezarı.

Acaba Mahler büyük aşkı, biricik eşi Alma'yı hâlâ düşünüyor mudur?

"Selam sevgili Alma Margarethe Maria Schindler Mahler Gropius Werfel. Sen en çok kimi sevdin?

Ressam Gustav Klimt seni Viyana'nın en güzel kızı ilan edip dudaklarına ilk öpücüğü kondurduğunda henüz on yedi yaşında; müzik dehası Mahler sana aşk nağmesi olarak 5. Senfoni'nin Adagietto'sunu bestelediğinde yirmi iki yaşında; Karl Kilisesi'nde evlendiğinizde yirmi üç yaşında gencecik bir kızdın. Evlilik töreninizden tam yüz on yedi yıl sonra, şimdi o kilisenin kubbesinde biri dev, iki balon yüzüyor. Barok ve çağdaş sanatın iç içe geçtiği küresel yüzer heykellerin yaratıcısı, Arjantin'li sanatçı Tomás Saraceno.

Olağanüstü yerleştirmenin fotoğrafını çekerken çanlar senin için çalıyordu Alma. Unutulmadın. Tüm masumiyetin ve yaşam sevincinle gelin geldiğin Auenbruggerstrasse'de, 2 numarada artık başkaları yaşıyor. Ben de Bern'de Kirchenfeldstrasse'de bir çatı katında ilk birlikteliğime adım atarken on sekiz yaşındaydım ve yaşamın bana iyi şeyler göstereceğini umut ediyordum. Yıllar içinde bir yerden diğerine taşınırken sadece adresim değil, ister istemez ben de değiştim, yaşamdan beklentilerim de. Aynen senin gibi...

'Bir evde iki bestekâr olamaz' diyen eşin Mahler'in arzusu üzerine, büyük hayallerle başladığın müzik eğitimini yarım bırakmak, bestelerini rafa kaldırıp düşlerinden vazgeçmek seni nasıl etkiledi? Pişman oldun mu? Yoksa yarım kalmanın eksikliğini, yaşadığın aşklarla mı dengelemeye çalıştın?

Mimar Walter Gropius ile tanışıp birbirinize âşık olduğunuzda birlikteliğinizi evliliğin engelledi. Sevgilin ve kocan, her ikisi de içine düştükleri duygudurumlarıyla başa çıkmak için çabalarken sen de bocalamaya başlamıştın. Kocan sıkıntısını Freud'a taşıyarak onun görüşlerinden medet umdu. Ölüm döşeginde bestelediği 10. Senfoni'yi senin sadakatsizliğine adadı.

Dul kaldığında kendini senden yedi yaş küçük ressam, şair ve oyun yazarı Oskar Kokoschka'nın kollarında buldun. Aşkın büyüklüğünü, tutkunun şiddetini mektupların belirlediği 1900'lerin Viyana'sında, Kokoschka'nın iki buçuk yıl içinde sana yazıp yolladığı mektupların sayısının dört yüze ulaştığı dilden dile dolaşırken, sözlük karşılığı, 'kışkırtıcı, baştan çıkarıcı, felakete neden olan kadın' olan *femme fatale* lakabını kimselere kaptırmaya niyetin yoktu. Biz sana muhtemelen 'afet-i devran Alma' derdik. Dinmek bilmeyen bir

fırtına gibi ikinizin yazıp yönettiği çılgın bir aşk hikâyesinin başrollerini paylaştınız. Cennet ve cehennemi birlikte gördün. Yoruldun, bezdin, sıkıldın ve kaçtın.

Ayrılık acısı içinde kıvranan sevgilin Kokoschka, sipariş üzerine birebir senin ölçülerinde hazırlattığı, tüylü oyuncak ile fetiş objesi arasına sıkışıp kalmış bir bez bebeği anımsatan *die Alma Puppe*'de teselli aramaya başlamış, seni temsilen onu Dresden'deki evin baş köşesine yerleştirmişti. Ona pozlar verip çizimler yapan sevgilinin o dönemki ruh hâlini olduğu gibi yansıtan 'Frau in Blau' adlı eserini gördün mü? Resimlerden, çizimlerden, aşk nağmelerinden taşan aşkınıza seni temsilen eklenen *die Alma Puppe*, sizinle beraber sanat tarihine adım atmak üzereydi. Kokoschka onu güneşli günlerde faytonla gezintilere çıkartıyor, bazı akşamlar da operaya taşıyordu. Opera locasında onları yan yana görenler bu duruma çoktan alışmış olsalar da iki şeyi birden seyretmenin keyfini sürdürüyorlardı. Sahneyi ve locayı. Kokoschka'nın *die Puppe*'yle öykündüğü hâl ve tavırlar İtalya seyahatiniz sırasında resmettiği üç numaralı yelpazedeki sahneleri çağrıştıırıyordu. Karlar erirken çıktığınız yolculukta faytonla Napoli'de yaptığınız gezintileri, Teatro di San Carlo'da izlediğiniz operayı hatırladın, değil mi? Kokoschka'nın eşi dostu *die Puppe*'yle sergilediği sahneleri onun sanatçı kişiliğine atfederek gelip geçici bir heves olduğuna dair hemfikirdiler.

En nihayetinde beklenen son gelmiş, Dresden'deki ev sıradışı bir parti gecesine hazırlanırken *die Puppe* için de ayrılık çanları acımasızca çalmaya başlamıştı. Bakıcısı Frau Schwarz onu özenle giydirip yüzünü pudralayıp makyajını yapıp üzerine esans püskürttükten sonra her zamanki gibi salondaki koltuğuna yerleştirmişti. Zorla senin ruhuna büründü-

rülmüş *die Puppe* çok mutsuzdu. Onun da kendine göre hayalleri vardı. Tek arzusu bir anda yerinden fırlayarak etrafını saran kalabalıktan kaçmak, onu kimsenin bulamayacağı bir yere saklanıp ortalık yatışana kadar da beklemektir. Belki de sonra bir müzenin kapısını çalabilirdi. Ne de olsa müzeler saygın, korunaklı emniyetli yerlerdir. Kâh sergi salonlarında kâh depoda güzel bir hayatı olabilirdi. Veya bir tiyatro grubuna dekor olarak katılabilirdi. Ama tüm bunları yapabilmesi için önce olduğu yerden hızla uzaklaşması gerekiyordu. Düşlerinde çok hızlı koşsa da yerinden kımıldayamıyordu. O, hareketlilik açısından senin kadar şanslı değildi. Kimsenin onunla ilgilenmediği bir anda gövdesini yoklamak istedi. Baş koltuğun kenarına düşünce Kokoschka telaşla yanına gelip peruğunu okşayarak alnına bir öpücük kondurmuştu. Eğlence çığrından çıkarken ilk kez gördüğü biri, onu bir hamlede kucaklayarak bahçeye çıkarmış, birden herkes başına üşüşüp kahkahalar atarak kadehlerini tokuşturmaya başlamışlardı. Sonrası tam bir hayalkırıklığı... Ertesi sabah erken saatlerde etrafı derleyip toparlamak için bahçeye çıkan Frau Schwarz yerde bulunduğu, çamura bulanmış ufak bir bez parçasını hatıra olarak cebine koyarken aylardır hizmet ettiği *die Puppe*'nin eksikliğini hissetmeye başlamıştı bile.

Alma, sen geçmişte kaybolmadan hep bir adım ileride, gelecekte yaşadın. Gropius ile ikinci evliliğini yaptığında otuz altı yaşındaydın. Ne yazık ki ilişkiniz yürümedi. Ayrıldınız. Evlat acısı gördünüz. Yıkıldın ama pes etmedin. Soluklandığın son liman, şair yazar Franz Werfel oldu. Onunla tanışmadan şiirleriyle tanışmış, şairliği senin bestekâr tarafını tetiklemiş, uzun yılların ardından onun bir şiirine beste yapmıştın. Werfel'le üçüncü evliliğini yaptığında elli yaşındaydın ve onunla Avrupa'dan Amerika'ya sürgüne gittin.

Werfel'in ölümünün ardından yaşamının son on iki yılını geçirdiğin ve çok sevdiğin New York için 'Dünya burada dönüyor ve ben de onun bir parçasıyım' dediğini duyar gibiyim. Artık dünya senin etrafında dönmüyor, sen ona ayak uydurmaya çalışıyordun. New York bana da hep kucak açtı, yarımı beremi iyileştirip ruhumu sarıp sarmaladı. Ama benim şehrim İstanbul, ondan vazgeçmem mümkün değil. İstanbul'a geldin mi hiç?

Başak burcu kadınısın. Başak burcuna göz kırpan tarafımla seninle olası benzerlikler yakalamaya çalışırken yine de senden kalan her şeyde en çok seni buldum.

Yaratmayı düşlediğin sanat eserlerinin tümü sen oldun!

Yüzyıla damga vuran efsanevi ilham perisi *femme fatal* Alma Mahler, yaşadıkların senin de hoşuna gitti mi?

Ya kediler, köpekler, kuşlar, balıklar... Onları da sevdin mi?

Senden sonra sana yazdığım bu mektubu okumak için yanına geldim...

Beni duyup duymadığını bilmiyorum ama ben Viyana'nın her köşesinde seni yanımda, yakınımnda hissettim.

Sevgilerimle..."